

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbírtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
ország. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
ország. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillér, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám

Gaztettek

a törvény nevében.

A legszentebb népjogokat mosdatlan szájjal hirdető, valósággal minden jog ellen törő zugkormány stilszerűen működik. A ki oly fennen hirdeti a politikai véleménynyilvánítás szabadságát, orvátmadást intéz azok ellen, kik politikai meggyőződésüket hazaszeretettől és nemzeti érzéstől áthatva nyilvánítják s hazafiságra, a nemzet jogainak védelmében való kitartásra buzdítanak másokat. Nem elégszik már meg azzal, hogy fölbérelt cinkostársaival véres támadásokat intéztet a becsületes és hazafias polgárság s a nemzeti küzdelem vezérei ellen, hanem fölemeli szentségtörő kezét feltéve őrzött alkotmányunk egyik leg-erősebb védőbástyája, a sajtószabadság ellen.

Nemzeti történelmünk legszomorubb lapjai azok, melyek a gondolatszabadság elnyomását, a sajtó láncra verését örökítik meg. Az a császári önkény, mely Magyarországot mindenkor legigázott, meghódított tartománynak tekintette s melynek csak egy célja volt: teljesen beolvasztani hazánkat az „összmonarchiába”, alkotmányunk ellen intézett vakmerő és erőszakos támadásaiban mindig a gondolat szabadságát kezdte ki legelőször. Nagyon jól tudta, hogy az önkényuralom sötét éjszakájának semmi sem olyan hatalmas elensége, mint a sajtószabadság fényesen világító, mindent besugárzó és minden bűnt fölfedező napja. Ezért kellett az ugynevezett „Szent szövetség” idejében védvámvonatát létesíteni az ország körül a — könyvek ellen. Féltek attól, hogy a külföldi felvilágosultság mind halomra dönti a középkorból megmaradt zsarnokság bálványait.

A védekezés azonban hiába való volt. Mert valamint a legszorgosabban besötétített szobába is behatol elvértve egy-egy vékonyka napsugár, arra figyelmeztetve az alvókat, hogy megvirradt már, ébredjétek: azonképpen a felvilágosultság fényes sugara ellen is hiába volt az osztrák hatalomnak minden óvóintézkedése, mert beszűrődött az a nyitva hagyott hézagokon s fölbresztette az elmaradottság, a butaság sötét börtönébe ve-

tett nemzetet, mely aztán erejének tudatára ébredve, hangosan követelte jogát és összetörte a gondolatot lenyűgöző békákat.

A nemzeti szabadsággal együtt diadalmaskodik a sajtószabadság, mert ez amannak kiegészítő része, egyik a másik nélkül el sem képzelhető. És a nemzeti szabadság bukásával halálos sebet kap a sajtószabadság is. A zsarnoki önkény, mely egész Magyarországból egy nagy temetőt csinált, rátette fojtogató karmait a sajtószabadságra is. És ismét csak az alkotmány visszaállítása támasztotta fel halottaiból a gondolat szabadságát.

Azóta féltve őrzött kincse a nemzetnek, melyet mindenkor szeretettel gondozott. Nem is mert hozzányulni egyetlenegy kormány sem, mert ha eddig mindegyik kész szolgálja volt is Bécsnek, oly nyilvános törvénysértésre, az alkotmánynak oly nyílt és erőszakos megtámadására, mint a mostani kormány, egy sem vetemedett.

A darabontok azonban össze akarják törni az egész magyar alkotmányt, meg akarják alázni az egész magyar nemzetet, hogy elmondhassák, mint nem is oly rég, az orosz hadvezér: „Magyarország Felséged lábai előtt fekszik.”

Ennek a munkának azonban nem kedvez a világosság, melyet a sajtó támaszt. A gonosztevők, az orgyilkosok, a betörők sötétben végzik bűnös munkájukat. Sötétséget akarnak csinálni a darabontok is, hogy így ellenőrizhetetlenül annál jobban sikerüljön átkos munkájuk.

A sötétséget ők is, mint minden zsarnokság, a sajtó ellenőrzésének lehetetlenné tételével, a sajtószabadság megsemmisítésével akarják elérni. Erre a célra nem cenzurát állítanak föl, mert hisz ennek a mai viszonyok között semmi fogamatja nem volna, hanem a büntetőtörvény intenciójának félremagyarázásával és világos meghamisításával egyre másra koboztatják el az ellenzéki lapokat.

Okot könnyen találnak ők erre, hiszen tudnivaló, hogy nem válogatósak az eszközökben. Ők, a kiknek törvényes és parlamentáris felfogás szerint az volna a kötelességük, hogy felelősségükkel fedezzék a király személyének felelőtlenség-

gét, kirugják maguk alól a parlamentáris felelősség törvényes alapját és törvénytelen tetteik védelmére minduntalan a király személyével fődözik magukat. Nem áttallják bevinni a király személyét a napi politikába s gyalázatos törvénysértéseiket a közérdek ürügye alatt, a király palástja mögé rejtőzve követik el.

A király személyét használják föl a sajtószabadság elnyomásánál is. Keresve keresik a hírlapi közleményekben a félremagyarázható kifejezéseket, hogy azokból királysértést koholva alapot kapjanak az ujság elkobzására. Ártatlan költeményekért, melyeken máskor lojális hazafiak lelkesedtek, senkit sem sértő szójátékokért, valójában nem az uralkodó, hanem a kormány nyakdészeit bíráló cikkekért most a rögtönös elkobzás jár ki a véleményét szabadon nyilvánító, meg nem vásárolt újságoknak.

Ez a gyalázatos gonosztevő banda, melynek egy célja van: az, hogy Magyarországon teljesen urrá tegye az osztrák cenzarizmust, szemérmetlenül követi el egyik büntényt a másik után.

Nem elégszik meg azzal, hogy a király személyét használja fel a sajtószabadság ellen intézett merényleteihez eszköznek, hanem látván, hogy a hazafias törvényhatóságok ellenállásán megtörik minden fufangja, már a nyílt erőszak útjára lépett.

Fegyveres rendőrök és csendőrök kíséretében tört be az ujonnan kinevezett császári biztos Pestvármegye székházába és fegyveres erővel verette szét az ott összegyűlt törvényhatósági bizottsági tagokat.

Az álarc tehát lehullott. Most már teljes ocsmányságában látjuk a nyílt abszolutizmust. Ha van még, a ki kételkedik benne, ha van még, aki azt hiszi, hogy alkotmányos országban élünk, az olvassa el azokat a legújabb hírlapi tudósításokat, melyek az eseményeket szárazon, minden hozzáadás nélkül tárják szemünk elé. És meg fog győződni, hogy azok a gazemberek, kik magyar kormánynak hazudják magukat, minden álszemérmel föltre téve, teljes nyíltsággal folytatják a magyar alkotmány ellen romboló munkájukat.

A magyar történelemben, —

ugy látszik — időnként megújulnak bizonyos események. A sajtószabadság elnyomása, a vármegyei önkormányzat nyakára küldött adminisztrátorok, a megyei közgyűléseknek fegyveres erővel való szétverése mind ismert dolgok már előttünk.

Hanem ismerjük a fegyveres ellenállás történetét is. Nem feleltük el azokat az idöket, mikor a magyar nemzet az erős és hatalmas Ausztriával szállott szembe. Mi nem kívánjuk, hogy ismét arra kerüljön a sor, de az alkotmány gyilkosai is megdöglhetnek, hogy ha a nemzet nyúl az ultima ratiohoz, az nemcsak a kormány, hanem a kormányforma bukása is lesz.

Dr Pál Ernő.

Hazaárulás-e vagy gyávaaság?

(V. S.) A „Csikvármegye” című lap az ottani közvélemény nyilatkozata alapján Udvarhely vármegye összeségét a hazaárulás vádjával illette. Nem védem az esetet, melylyel a törvényhatóság többsége nov. 11. és 14-ik napjával gyalázatot hozott a megyére. Egy könnyen nem is mossuk le azt, nem is tagadhatjuk le, mert mint tudjuk, a szó, melyet kimondánk: elrepül visszahozhatlanul; még inkább a tett, a mely el van követve. De gondolkodtam rajta, hogy követhetnek hazaárulást, vagy ehhez legalább is közelállót azok, kik multjokkal és közvetlen érintkezésükben jó magyar szívet, gondolkodást mutatnak? Kutattam az alaptényezőknél azt az indító okot, mely a többséget ezen megbélyegző irányba terelte. Isten látja lelkem, nem magam vagyok az első, ki elítélem és rettenetes gyengeségnek tudom be, de igyekszem az ő szempontjából indulni ki, azonban nem mellőzve az enyémet sem.

Több tényező működött közre: az új főispán, a megyei tisztviselői kar, a törvényhatóság többsége, sőt a megye társadalma is.

Az ő felfogásuk szerint a magyar társadalom nem elég erős az ellenállásra, népünk szegény, nem bírta volna ki a tisztviselőkről való gondoskodást, de nem is igen akarta a koalíció mégis tufesziti a hirt a helyett, hogy örvendene azon kedvező eseménynek, hogy a megye egy ki próbált emberét nevezték ki főispánjának, ki csak hasznára lesz a megye gazdasági életének stb. stb. Itt álljunk meg. Ösmerjük el, hogy szegények vagyunk, ösmerjük el,

hogy társadalmunk közömbösen viselkedett és csak ilyen társadalmi erőtlenség szülhet ilyen eredményt, de mondjuk ki nyíltan, őszintén, hogy gyávák vagyunk elsőtől utolsóig és ez hozta meggyénkre az örök gyalázatot.

A 400 éves gyászos politika megölte a nemzet gerincét: a középosztályt, mely századokon keresztül a nemzeti ellenállásnak legmegbízhatóbb elemét adta, minő volt Herotelendy György a zalai, ki Amadé Antal kir. biztost szemrehányásaival képes volt a megyeházból kiűzni; milyen volt Lónyai László a zempléni, ki a kormánybiztos alól a széket rántotta ki, avagy Uzovics János, Ocskay Ignác, kik inkább elfogadták báró Eötvös Ignácól a bebörtönzést, semhogy a nemzeti követelésből engedjenek. Ilyenek voltak a Földváryak, Szentkirályi Mór, Nyári Pál és számtalanok. Most pedig ez a középosztály eladósodva, önértéből kivétkezve fut az olyan hivatal után, melyet bár a nemzet és saját jobb érzése rovására tölt be, de uri fogatot tarthat, finomabb bort ihat, gazdagabban táplálkozik, sőt a hízogók sem hiányoznak. Siet elfoglalni ez állást, mert nincs bátorsága a szégyenséget, mellőzést tűrni.

Most a középosztályból, a középbirtokosokból telik ki a főispáni kar, a hajdan erősek utódaiból. Így lett Ugron Jánosból főispán, ki meglehet, azon tudatban cselekedett, hogy valami nagy dolgot visz véghez, pedig nem cselekedett egyebet kis vagy lekicsinylendő dolognál.

Ez a középbirtokos osztály adta a megyei tisztviselőket, a társadalom gerincoszlopát, mely nemzeti ellenállás esetén, mint 1823-ban is Bars megyében Ambró Károly alispán vezetése alatt megtette, lemondott állásáról, csak hogy ne legyen ki a kormánybiztost fogadja. Hasonlót látunk most is igen sok megyében, hol a középbirtokos osztály még életerős. De megyékben ezek szándékosan le voltak szorítva a tevékenység teréről és az állások olyanokkal betöltve, kiknek helyzete, nevelése, hozzánk való viszonya kizárta a bátorságot. Kétőben fedeztünk fel merészséget és örömmel konstatáljuk, hogy mindkettő itt is született, itt nőtt fel. A tisztviselők nagy zöme azonban nem volt képes a nemzeti küzdelem színvonalára emelkedni, nem bízott a megye társadalmi erejében, irtóztott a nincsentől és a helyett, hogy a küzdelem élére állott volna, az első ütközetnél megfutamodott, magával ragadva a kishitűeket is.

A törvényhatóság többsége. A 14-iki közgyűlésen a 224 bizottsági tag közül 123 félt eljönni, a megjelent 100 bizottsági tagból a jegyzők, tanítók és hivatalnokoknak nem volt bátorságuk otthon maradni. Ők be voltak rendelve, tehát bejöttek és megalakították azt a többséget, mely meghozta a megbotránkoztató határozatát. Ezen pártnak különben meg volt az az eredendő büne is, hogy a multakban uralomhoz volt szokva, de a törvényhatóság kebelén kívül teljesen le van verve és ezt mégsem akarja beismerni. Végzetes lett a megyére, de végzetes lesz szomorú

ténye, ránézve is. Rövidlatása annyira ragadtatja, hogy társadalmilag is tömörülni akar és Kristóffy-Ugron irányú szócsovet akar alapítani, program alapján, „a leggyengébb dal, melyet valaha énekeltek“.

Megyénk közönsége szintén gyáváságig menő közömbösséggel szemlélte a dolgokat.

Kettő van ami megerősítheti a szíveket és letörölheti a szégyenbélyeget: a szilárd hit és a merész bátorság.

Szilárd hit abban, hogy az udvarhelymegyei állapotok visszasák; minden becsületes hazafi csak egy hajón evezhet, azon, melyet a kalicio vezet. Mert most nem párturalom mire az törekszik, hanem alkotmányunk megvédése. A párt-szenvedélyt, kishitűséget s ezeknek papjait ki kell dobni, mint fölőleges terheket. Merész bátorság lépje el a lelkeket, mely dacol éggel és földdel, de hitét, meggyőződését sárba tiporni nem engedi! Így a szégyenfolt törölve lesz.

A politikai helyzetről.

Most jön a medve.

Az első csatározásoknak csakhamar vége. A bécsi kéz feloszlatta nem egyszer az országházat, nem használt semmit, a nemzet felvette a harcot a törvényhatóságok kebelébe és hála a magyarok Istenének igen sok kuruc vármegye akadt, melyek nem úgy viselték magukat, mint Udvarhelyvármegye, hanem tisztviselő, törvényhatóság válva ve vissza a betolakodó idegen érzelműt. Harcba akarta vinni a nemzetiségeket, bele bicsaklott, sőt a horvátok, dalmátok hozzánk csatlakoztak. Belevitte az ütközetbe a nemzetközi szociálistákat, de az sem hozta meg a kellő sikert. Győzniök pedig kell, mert ők így határozták: katonaság fogytán, önként nem jelentkeznek, a pottartalékosok kérdés bevonulnak-e, már pedig katona és katona legyen a föld fenekéből is, mert a történelem tauusága szerint a nép szeretete által cserben hagyott egyed uralkodók egyetlen támasza a katonaság, a fegyelmezett, vas szigorral vezetett katonaság, mely nem ösmer hazát, testvért, barátot és csak egyért lelkesül, a hadurért. Katonaság kell, de honnan fizessük, mikor az a lázadó magyar megtagadta a fizetséget, eldugta a jövedelem forrását az adózó polgárok jó akaratát. Pénz kell a pokolból is, mert a legreményteljesebb tervező is pénz nélkül elbukik. Pénz kell a magán vállalat-hoz, pénz kell a köz célok előmozdítására, tehát mennyivel inkább szükséges a pénz a csaláságokhoz, egy nemzet leveréséhez, hol minden csatlóst meg kell fizetni, kik pedig sarkány módra nyelik a pénzt.

Bécsben tisztába vannak a helyzettel. Napokban dől el a nemzet sorsa, mert vagy elfogadják az ellenzék álláspontját és elmeneszti Fejérvárit társaival, vagy a mi valószínűbb félbe szakítanak minden kísérletet és rá lépnek a leplezetlen abszolútizmusra, a tagadhatlan erőszakra: szétkergetik az országházat, csendőrékkel töltik meg a megyeházat, katonasággal a községeket, elrendelik a sorozást és az adó kény-

szer utáni behajtását. Ismétlődik az ötvenes évek nyomorúsága. A haladó pártra akkor szükség nem lesz és Ugron János ur gyönyörködhetik kis játékába, ha ugyan ő helyette is nem tesznek katona vezetőt, mint tettek az ötvenes évekbe, mert az a nemzet, melynek fiai között ezerekre menő az áruló, jobb sorsot nem érdemel.

Vigjáték a szomorúság között.

Bár mily szomorú dolog is, hogy akadnak magyar emberek, a nemzet leverésére és szívünk el is szorul minden erőszak ösmertetésével, felfedezzük igen gyakran a humort is. Nem nevetséges-e, ha egy diszmagyarban megjelenő főispán záptojás és paradicsommal feldiszipve törtet elnöki székéhez, avagy egész nap feszült idegekkel lesi, hogy az ellenzék félbehagyva obstrukcióját szóhoz engedje jutni és ez a szóhoz jutás is sipszó és székdörömbölés, átkozódások között történik. Nem komikus a mikor a főispán ur tolvajkulcsesal törekszik a főispáni székhez jutni. De úgy hiszem legjellemzőbb a pestmegyei állapot. hol a kormány minden alkalommal csufos kudarcot vall. Tahy főispánt megjelenése napján báró Prónay oly helyre csukta be, hova az ember, sőt a király is gyalog szokott elmenni. Tahy ur azóta olyan német, hogy ott hagyta főispánságát, Pestmegyét és rendszeres gyógykezelésnek kell magát alá vesse. Pestmegyébe ez idő szerint főispán, alispán és főjegyző egy személybe Fazekas Ágoston. De mivel Fazekas főjegyző a kormány felfüggesztő rendeletét kutyába vette és hivatalát továbbra is megtartotta, mit tett a kormány? Szabó László miniszteri tanácsos, Vásárhelyi Gyula segédtitkár és Römer József számellenőr személyébe miniszteri bizottságot küldött ki Fazekas felfüggesztésének foganatosítására. Fazekast annak rendje-módja szerint igyekeztek az alispáni szobába hivatni, de nem használt három rendbeli hívás sem, mert Fazekas kijelentette, hogy a kinek dolga van velem, az jöjjön hozzám. Mit volt tenni, a biztos urak felszedelőzködve átmentek a főjegyzőhöz, ki udvariasan fogadta, de kijelentette, hogy ő törvénytelen kormány-nak nem, csupán a törvényhatóságának engedelmeskedik. Hasonlóképp nyilatkozott a helyettesítőül kinevezett Dubravicky főjegyző is. A kormány intézkedése fiaskot vallott és a nevetségesbe fulad.

TANÜGY.

Módszeres szépírási írkák.

A székelyudvarhelyi községi tanítók által a népiszkolák használatára szerkesztett «módszeres szépírási írkák» hét féle változatban Betegh Pál és Társa kiadásában Székelyudvarhelyen megjelentek. Midőn ezen körülményt tudomásukra hoztuk, legyén szabad felkérnünk tanítóársainkat arra, hogy ezen írkákat iskoláikba használatra bevezetni sziveskedjenek.

Az Udvarhelymegyei Tanítók együttes közgyűlése ezen írkákat a szépírási fokozatos s így módszertani és eredményes tanítására egyhangulag alkalmasnak nyilvánította.

Az összes írkák teljesen fa és ásványi részekből mentes, igen finom, első minőségű irkapapírosból készültek s így a 2 filléres írkák jószág te-

kintetében felülmúlják az eddig megjelent összes hasonló áru írkákat. A 4 filléres írkák pedig több levéllel és nehezebb papírból vannak előállítva.

Az írkák használatára nézve megjegyezzük, hogy az 1. számú írkák, minthogy a kis gyermek keze a szabadabb és nagyobb terjedelmű vonalközökben való mozgást kívánja, az első osztály számára vannak szerkesztve.

Egy esztendő leforgása alatt a tanulók bizonyos ügyességet és szépírási készséget sajátítanak el s így a II. osztály számára a kisebb vonalközi 2. számú füzetek használandók, míg a III-IV. osztály számára a szokásos nagyságú vonalközökkel ellátott 3. számú füzetek.

A szépírásnak ezen írkákban való gyakorlása után, míg a közéletben használni szokott rendes betűnagyságú írásra, azaz az egyvonalu írkák használatára átmennének növendékeink, elkerülhetetlenül szükséges, hogy áthidalás és megfelelő átmenetképpen a IV. osztálynak karácson után, az V-VI. osztálylyal pedig év elejétől irassunk a 4-ik számú írkába, melyeknek vonalközei éppen megfelelnek az egyvonalu írkába való írás betű nagyságának. Köztapasztalás, hogy ezen átmeneti írkák használata nélkül, a növendékek nehezen tanulják az egyes vonalon való írást, mert egy részük rendszerint igen nagy, a más része pedig igen kis betűket ír, míg ezek előleges használatával a rendes illetve 3-5 mm.-es betűket könnyen fogják folytatólágosan írni az egyes vonalon ép úgy, mint szükség szerint a sorvezetőn is. Hogy ezen 4. sz. írkákat mennyi ideig használják a tanulók, annak megítélése a tanítóktól függ, legkevesebb azonban 4-5 ilyen írkát minden tanulóknak rendszeres, figyelmes írással be kell írnia, hogy előkészülhessen a közéleti írás gyakorlására.

Az 5-ik számú egyvonalas írkákat a IV-VI. oszt. és az ismétlő iskolások használják még pedig a szépírási gyakorlásán kívül többféle pld. nyelvtani, vagy fogalmazási stb. célra.

A kockázott 6. számú füzet mindenik osztályban az írásbeli számolás céljaira lett szerkesztve. A vonalzásnélküli s így egészen tiszta lapu 7-ik számú füzetet használják a III. osztálytól felfelé, növendékek földrajzi rajz, illetve térkép szerkesztésére, vagy sorvezetőn való írásra stb. A középiskolai tanulók részére az említett füzetek közül a legmegfelelőbbek választandók ki.

Ezen írkák segélyével könnyen nélkülözhetjük a palatáblát, mert az 1. számú írka nagy közeiben a fegyelmezetlen kezű kezdőgyermek, szabadabban mozogva írhatják az írás előgyakorlatait, a 6. sz. írka kockái közé pedig rajzolják a golyókat, kockákat, pontokat és írják a számjegyeket, a tiszta lapu írkákat pedig rajzolgatás céljára adjuk kezükbe.

Igen ajánlatos, hogy intézkedés történjék a gyermekeknek írószerekkel és füzetekkel való ingyenes ellátásáról, így soha fennakadás a tanulásban nem lesz. Ha ezek költségét a fenntartó testület nem fedezheti, még társadalmi úton is elő kell a szükséges összeget teremteni, mert aki ebben fárad, a maga könnyebb-ségére tesz és a tanuló sereg igen nagy hasznára munkálkodik. Tények bizonyítják ezen ajánlatunkat, melyet nem tudunk ezen írkák használati utasításának kibocsátása alkalmával elhallgatni.

A hétféle füzet rendeltetését így röviden ismertette, tájékozással megjegyezzük, hogy a kiadó cég köteles az Önök kereskedőiknek 20 százalék, a kiadótól vásárló tanítónak a szégyen tanulók javára 10 százalék és az Udvarhelymegyei Tanítók Otthona javára szintén 10 százalék kedvezményt adni.

Egyben felkérjük kartársainkat, sziveskedjenek ezen írkák használata alkalmával az észlelhető tapasztala-

taikat Gyerkes Mihály főtitkárunkkal, ki ezen írkáknak épen egyik szerkesztője, közölni, hogy egy újabb kiadás alkalmával az esetleges hiányokat pótolni s így a fokozatos haladással való írástanításhoz, mindnyájunk által a legjobbnak ismert írkákat bocsáthassuk tovább is rendelkezésre.

Mely után őszinte kartársi üdvözléssel vagyunk,

Székelyudvarhely, 1905. nov. 22.

az Udvarhelymegyei Tanító-egylet nevében:

Szász Ferenc, Gyerkes Mihály,
elnök, főtitkár,

2644—1905. szám.

Udvarhelyvármegye összes tanítóinak!

Az Udvarhelyvm. tanító-egylet f. évi közgyűlése által elfogadott módszeres írási füzetek Betegh Pál és Társa kiadásában elkészültek s közhasználatra rendelkezésre állanak.

Az írkák kiválóan alkalmasak arra, hogy a megfelelő vezetés mellett, a fokozatos haladást biztosítsák. Kiállításuk mintaszerű; áruk igen jutányos. Az írkák tehát önmagukért is pártolást érdemelnek. E vármegye tanítói részéről azonban különös figyelemre és pártolásra érdemesek abból az okból is, mert a jövővelüknek 10 százaléka az „Udvarhelyvármegyei tanítók otthona” alapja javára fordítatik. E vármegye néptanítói tehát saját osztályuk iránt való kötelességet is teljesítenek, midőn ezen írkákat a vezetésükre bízott iskolákba bevezetik.

Ebben a meggyőződésben jóindulatu figyelmükbe ajánlom ezeket az írkákat.

Meg kell jegyeznem, hogy a tanítók ezen írkákat nem erőszakolhatják, csak mint teljesen versenyképes, a forgalomban levőknél jutányosabbakat ajánlhatják a gyermekeknek.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A kormány fél a szabad sajtótól.** Egymás után koboztatja el az ellenzéki lapokat. Nem jut eszébe Madách azon mondása, hogy „Nem a kakas szavára kezd virradni, de a kakas kiált, mert hogy virrad”. A nemzeti érzés hajnalhasadását hirdeti a sajtó. De ha a kakast megölik, azért a hajnali pirkadásból nem lesz éjféli sötétség.

— **Városi előértekezlet.** Városunk képviselőtestülete ma (vasárnap) d. u. 4 órakor a városház tanácskozó termében előértekezletet tart a holnapi közgyűlés tárgyainak megvitatása céljából.

— **Csodálatos** a történelmi események hasonlósága. 1848-ban Magyarország teljhatalmu katonai parancsnokának nevezik ki gr. Lambergét. 1905-ben a vármegyék ellenállásának letörésére császári biztósokat küldenek. Pestmegyére ráküldik gróf Laszberget. Még a név is hasonlít. Vigyázzon Laszberg, hogy úgy ne járjon, mint Lamberg!

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely rendezett tanácsu város képviselőtestületét e hó 27-én (hétfőn)

d. e. 9 órakor megtartandó rendes közgyűlésre hívta össze Gotthárd János polgármester. A közgyűlésnek igen fontos tárgyai vannak s reméljük, hogy a képviselőtestület minden egyes tagja részt fog venni úgy a mai értekezleten, mint a holnapi közgyűlésen. A város jövő évi költségvetése, valamint Szakáts Zoltán volt polgármester és ifj. Solymossy Lajos számvevő igazoló jelentése a 300,000 korona kölcsön elszámolása ügyében, ugyancsak Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf és Justh Gyula országgyűlési képviselőknek Székelyudvarhely város díszpolgáiraivá leendő megválasztása vannak napirenden s már ez is megérdemli, hogy a képviselő tagok mindnyájan ott legyenek.

— **A jótékony nőegyesület első filléres estélye** minden tekintetben szépen, mondhatni fényesen sikerült. Farczádi Erzszi szép énekét, a fülbe csengő népdalegyveleget, Nosz Ilonka és Lengyel József jól átgondolt és melegen átértzett szavátát, valamint a program többi pontjait is örömmel fogadta és lelkesen tapsolta a nagy és szép közönség. Mintha a hosszú pihenés után ujult erővel lüktetne a társadalmi élet. Műsor után tánc is volt, a bevétel pedig, értesülésünk szerint, meghaladta a 40 koronát. Rendezők és szereplők méltán megérdemlik a szíves köszönetet és elismerést. Reméljük, hogy az ezután következő filléres estélyeken is, szép zene mellett vidáman fognak szórakozni a megjelenők; a dec. 2-iki tea-estélyen pedig a jókedv tetőpontjára jut.

— **Kereskedők és kereskedő-ifjuság Otthona.** Szövetkezésben van az erő. Leomlottak a válaszfalak. Kereskedőink az ifjúsággal egyesültek és Otthont alapítottak Székelyudvarhelyt. Folyó hó 22-én este 8 órakor történt meg az egyesülés szép ténye az ifjúsági-kör helyiségében Persián János elnök vezetése alatt. Az ügyek előkészítésére kiküldött 14 tagú bizottság összes javaslatait egyhangulag elfogadták és megválasztották a tisztviselői kart, valamint a választmányt. Elnök: Persián János, alelnök: Gábor Márton és Zimny Ferenc, pénztárnok: Zsigmond József, ellenőr: Suller Ottó, háznagy: Sterba Ödön, titkár: Lázár Z. István, II. titkár: Demeter Ákos, könyvtárnok: Hann József, II. könyvtárnok: Soha Aladár. Ezeket követően 15 rendes és 6 pótválasztmányi tagot választottak. Gyűlés után a jó magyar szokásnak hódolva, áldomásra gyűltek a Sándor-féle étteremben, hol az Otthon vezetőségére és a derek ifjúságra köszöntöttek poharat. Az új egyesületnek lelkes, kitartó és a kezdethez hasonló egyetértő életet kívánunk!

— **Teaestély.** A nőegyesület dec. 2-án tartandó teaestélyén teritene: Baranyai Margit, Bartha Iluska, Csizsér Erzszi, Farczádi Erzszi, Ferenczi Irén, Fülöp Erzszi, Gálffy Erzszi, Gotthárd Juliska, Kassay Irén, Manchen Margit, Molnár Margit, Nevelics Margit, Roediger Erzszi, Roediger Melánia, Reisenauer Hedvig, Reisenauer Jenni, Szabó Ilus és Szabó Mariska. — Fekete kávét adnak: Bagossy Béláné, Dollni Róbertné, Szabó Andrásné és Vári Albertné. Czukrászatban árulnak: Dr. Bodolla Gaborné, László Demokosné és Dr. Soó Rezsőné. A tea-csarnokban lesznek: Dr. Egyed Balázné, Nosz Gusztávné, Roediger Gyuláné és Simó Mátyásné. Szívtart

árulnak: Szabó Istvánné, Dr. Solymossy Lajosné és Pap Irma. Juksz tárgyak elárúsítói: Félegyházi Mariska, Kassay Paula és Szöllősi Irén. Pezsgő árulók: László Mariska, Lesztán Margit, Madarász Bea és Pap Andrásné Virágárus leányok: Demény Mariska, báró Orbán Aranka és Voith Mariska. Világposta kezelők: Nosz Ilonka és Ferenczi Margit. Déli gyümölcsöt és szerencsét is árul: Fortuna kisasszony. A sült feléket kiosztják: özv. Gyarmathy Sándorné, Heitz Vilmosné, özv. Kassay Endréné és Rössler Károlyné. Bort árulnak: Félegyházi Antalné, Kassay Józsefné és Vajda Ferencné.

— **Ezrek hálája** jutott a csusz és köszvényes betegek közül Zoltán Béla gyógyszerészhez azon kiváló eredményekért, melyeket a híres Zoltán-féle kenőcs használatával érték el. E hírneves kenőcs még oly csusz és köszvényes betegek súlyos baját is meggyógyította, kik már évtizedek óta nem voltak képesek gyógyulást találni. Tudja meg hát mindenki, hogy ha családjában valaki csusz és köszvényben szenved, akkor meg kell hozatni a Zoltán-féle kenőcs üvegjét 2 koronáért a Zoltán-féle gyógyszer-tárból Budapest, V., Szabadság-tér.

— **A budapesti áru és értéktőzsde köréből.** Felhívás. A tíz évig tartott üzletlenség folytán felgyülemlett vagyon természetes következetességgel keresi a gyümölcsöző elhelyezést és miután a küszöbön álló közgazdasági átalakulás és a nemzeti befektetések a magyar értékek ár-emelkedését okvetlenül maguk után fogják vonni, *Brünauer és Thein* törv. bejegyzett jogosított tőzsdeügynöki cég (Budapest, V. Akadémia u. 6) közzé teszi, hogy ezen tőzsdén a hozzá érkezendő megbízások alapján, a kereskedelmi törvény, valamint a tőzsdeszabályzatoknak szigorú betartása mellett és kivétel nélkül csakis föltétlenül szolid ügyleteket, hajlandó közvetíteni. 286. 3

— **Polgári fillérestély.** Hétfőn volt az első polgári fillérestély városunkban. Solymossy Endre elnök családi gyásza miatt, Csillag József titkár mondott tartalmas megnyitó beszédet és a gazdag műsor minden egyes pontja nagy tetszésben részesült. Az e hó 27-iki (hétfői) fillérestélyt Lőfi Mici, Nuszbaum Hermin, Náni Alajos és Kosztándi Béni rendezik. Felolvas Horváth Rezső, szavalnak Mayer Margit és Gergely György, monologot ad elő Balázs Ferenc.

— **Rajzcsetek.** író és rajzeszközök legnagyobb választékban, olcsó szabott árak mellett: Betegh Pál és Társa könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében, papírgyári raktárában kaphatók Székelyudvarhelyt.

LEGUJABB.

Fegyveres betörés a vármegye-házába.

Az erőszakos „szemét nép” Kristóval élén végső hadakozást folytat. Pestvármegye székházába betört Laszberg Rezső gróf Győrvármegye és Győr szab. kir. város főispánja, mint Kristó küldötte, aki a be sem iktatott, tehát hivatalába nem levő Tahy császári biztost akarja helyettesíteni — ideiglenesen. Laszberg karhatalommal feltörte a lepecsételt főispáni irodát. Eközben pedig Rudnai főkapitány pribékjeivel a 65-ös

ülésező bizottság tagjait, köztük Prónay báró főrendiházi és Pozsgay Miklós képviselőházi tagot kihurcolta a gyűlésteremből s a vármegye-ház elhagyására kényszerítette.

A vármegye-ház összes helyiségeinek ajtóit szuronyos csendőrök állották el, kiknek szigorú utasításuk volt arra, hogy a tisztviselőkn kívül senkit sem ki, sem be ne bocsássanak. A felháborító erőszakkal szemben követendő eljárást legközelebb teszi szövé Pestvármegye törvényhatósági bizottsága.

Felhívás Udvarhelyvármegye erdőbirtokosaihoz.

Az állammal kötött szerződés 20 éves határideje három év múlva, tehát 1908. végével lejár. Az erdőbirtokosok azon jó reménységben vannak, hogy az 1888. október 5-én kötött szerződés érvényben áll és annak 8-ik pontja szerint két évi előleges felmondás után az megszüntethető. Ennek következtében az erdők további kezelését a birtokosok maguk vehetik kezelésbe és a teméntelen erdőkezelési költségektől, legalább részben megszabadulnak.

Ez a reménykedés azonban csálóka fény és ábrándozásnak mutatkozik. Mert most, amikor az erdőbirtokosok azon fáradoznak, hogy a szerződésben kikötött két évi előleges felmondás jogánál fogva az államerdészettel az erdők kezelésére vonatkozó szerződést, mintegy magán ügyleti egyezséget megszüntessék, arra ébrednek fel, hogy az 1898. évi tizenkilencedik törvénycikk záróhatározatában levő 57. §. az erdők állami kezelése iránt úgy intézkedik, hogy az erdőbirtokosok kizárólagos tulajdonát képező erdők ügyében kötött magánjogi szerződést hatályon kívül helyezte és az állami erdőkezelés főtartását újabb 10—10 évre, most már 18.000 korona évi erdőkezelési költség hordozása mellett, önkényüleg az erdőbirtokosok nyakába kötötte.

Ezen eljárás a magán tulajdon szentségét igen furcsa világításban tünteti fel, mert törvény szerint, a szerződések egyoldalulag, határidő előtt, fel nem bonthatók. Arra még a törvényhozásnak sem volt joga, mivel ezzel az erdőbirtokosok magán jogukban kiszámíthatlan károsodást szenvedtek. Az erdőhivataltól meg számon sem kérhetik, hogy minő ellenszolgáltatást teljesített az erdőkezelési költségek arányában. Holott erre szerződésük értelmében joguk van, sőt az állam, mint vállalkozó, a birtokosoknak még esetleges kártérítéssel is tartozik.

Az erdőtörvény életbeléptetésével és szigorú alkalmazásával közgazdasági életünket tönkre tették. Megélhetési eszközeinket a kezünkől kiragadták. Az átmenet nélkül alkalmazott törvényből kifolyólag a Székelyföld népének legnagyobb része minden jövedelmi forrásától elesett, állattenyésztése szűk korlátok közé jutott. A másik rész pedig, mely egyedül az erdők faállagának feldolgozásából élt, egy csapásra elvesztette mindennapi kenyerét és vándor utra kelt, mint hűvös őszkor a jobb éghajlathoz szokott

madarak — zordon téli idő beállta előtt.

Ehhez járult még azon körülmény is, hogy a székely nép nem ismerve az erdőtörvény drákói szigorát, számtalan faizási és legeltetési kihágást követett el. S ma pedig a megélhetésért küzdödé, akarva, nem akarva, sokszor elköveti a hibát. Ezekért természetesen a törvény rendelkezéseit minden kimélet nélkül alkalmazták és alkalmazzák így aztán némely község lakossága ezrekre menő pénzbírságot fizetett és fizet. A vagyontalanok pedig százával ültek és ülnek a tömlőben; a közérkölc-ség mérhetetlen alágyatlását vonván maguk után.

Kedves székely testvéreim!

A mikor 1888-ban az erdőbirtokosok kizárólagos tulajdonát képező erdőterületeket az állami erdészet kezelésébe vette, illetve a mikor a törvény minket arra kényszerített, hogy erdőbirtokainkat állami kezelésbe adjuk: százados fenyő- és bükk-erdőket vettek át. Ha pedig most erdőbirtokainkon szét tekintünk, mit látunk? A százados erdők helyett: teljesen letarolt, pusztá területek végtelensége meredez ránk, ahol még fű sem terem.

Hova lett a milliókat ért gyönyörű erdőségek, fája? Mit kaptunk érte? — kérdezed talán székely atyámfia. Megmondom a későbbi sorokban.

(Folyt. köv.)

Báró Orbán Ottó,
birt. elnök.

CSARNOK.

Halódó-párti alakok.

II.

A dalnok Judás.

Valahányszor hallottam a „Judás“ című költeményt elszavalni — tudja Isten, — akarva, nem akarva, mindig ez az ember jutott eszembe. Nem erkölcsiében, hanem alakjában kerestem akkor a Judást. A véres tragédiából ő emelkedett ki, sötét árnyként számlálgatva az árulásért kapott pénzt: „tiz... husz... harminc...“

Hanem hagyjuk most ezt!

Szegény országunkat, végig vezette az osztrák, a szenvedések keresztutján. Csaknem 400 esztendő alatt el is temette, sirját is lepecsételte. Örökről pedig bőven gondoskodott, hogy onnan ne támadhasson fel soha sem.

A második feltámadási kísérlet küszöbét már átléptük és még most is akadnak a magyar nemzetből katonák, örök, kik fegyveres erővel is odaállanak és azt kiáltják: Nem engedjük a magyar nemzet feltámadását, mert az osztrák császár még uralkodni akar.

Vármegyénknek ilyen „százados“ katonája a császári adminisztrátor, a közlegények között pedig ott találjuk őt, a dalnok „káplárt“.

Most már ismét megelevenedik a „Judás“ c. költemény alakja, de most minden erős fantázia nélkül hallom, hogy az erkölcsiében megtevédt ember, miként számlálgatja az áruló pénzt: „tiz, husz, harminc“.

A római katonának zsoldot adtak. Mit bánta ő, ha egy Krisztust őriz a sirban, csak a zsoldját megkapja. Mit bánja Judás, ha egy nemzet van sirba temetve, csak ki-járjon a bére.

De hiszen neki nincs hazája. Neki a haza nem oltár, mit „ősatyái építettek a magyarok Istenének; nem ház, hol az élet első

örömeit izlette; nincs kit kedvessé tegyenek az ezerféle édes emlékezet, a megszokás, a szeretet. A haza neki érdek, üzlet, melyet büntetlenül fel lehet áldozni — mondjuk — egy harmadik patika elejtéséért.

És ő is számlál: „egy, kettő“, de háromig nem akar eljutni; hanem mikor a hármát is egyszer biztosan el fogja érni, akkor lesz Judáshoz konzekvens és itt nézze ki a történelemből, hogy Judás miként fejezte be életét.

Még kár is lenne, ha ily korán kárt tenne önmagában, kár lenne a szép bariton hangjáért. Csak legyen továbbra is regőc az adminisztrátor ur udvarában és énekeljen letűnt időkről, hőskről, hisz a közelmúlt elég anyagot ad.

Mily szép is, mikor a biztos körül sereglének az udvaroncok? Örvendenek? Vigadnak? Isten tudja mit csinálnak! De egyszer csak megszólal rekedt hangján a biztos ur:

— Hé Ármány! Cognacot!

— Így! Jó találmány. Most egy éneket.

— Így! Sok dalt tudsz? Mondj egy viharost.

A dalnok pedig rázendít:

„Egy év le-föl. Egy hosszú éven át Vihartól uramat senki meg nem ójja

S ha szíve még úgy kikötőbe vágy: Sehol sem áll meg rettentő hajója. De már lezajlott szörnyű egy Megszáll, kiköt a parton vele.“

Igen, kikötött. Csak gyorsan a tatarozással! A mig ideje, szedjék rendbe a megtépett, rongyos hajót. Kívül-belül jól béleljék ki. Aranyat, ezüstöt bőven rakjanak bele, a harmadik patikát pedig hagyják ki. Elég kettő.

Mi lesz ennek a vége?

Ha lesznek ebben a vármegyében is kellő számmal hazafiak s pedig lenni kell, hisz magyarok vagyunk. kik a nemzet feltámadási törekvése elé nem engedik hengeríteni az osztrák hatalom által küldött sirköveket, akkor még fogunk hallani éneket, de nem Ármány dalnokmester énekel, hanem Ugró—Kukorica „János vitéz“, ki busan fogja zengeni:

„Beteg az én szívem tája,

Nincsen annak patikája.“

Mire a dalnok előugrik s vészteljesen fogja ordítani:

„Dehogy nincs! három is van!“

S hogy ne törje sokáig akkor a fejét, ime én most praescribálom a gyógyszerert:

Rp. 500 gr. strichnini.

500 gr. arzeniei.

Egyszerre beveendő.

Be is veszik mind a ketten és „enyhit, miként a sir!“ ...

O.

TÖRVÉNYKEZÉS

Zsarolás. Tófalvi István (Istváné) és felesége szül. Fábian Rebeka korondi lakosok a btk. 350. §-ba ütköző zsarolás vétségével vádolva állottak a helybeli kir. törvényszék előtt. Beigazolást nyert ugyan, hogy folyó évi július 19-én nevezettek özv. Fábian Istvánnétól 20 korona készpénzt erőszakkal, jogtalanul vettek el azon célból, hogy ebből az illető tartozásának megfizetésére kényszerítsék. Ezen cselekményükért a bíróság 8—8 napi fogházra ítélte őket.

Súlyos testi sértés. Gáspár Albert 24 éves, siklódi lakos, f. é. augusztus 6-án, Siklódmező nevű helyen, egy odaváló 23 éves leány ellen

közérkölc-sbe ütköző merényletet követett el. A megtartott főtárgyalás rendén azonban cselekményét a bíróság súlyos testisértés vétségének minősítette és ezért 14 napi fogházra s 10 K. pénzbüntetésre ítélte el.

Lopás büntette. Rigó Jánosné szül. Gothárd Mária 54 éves, homoródmási lakos folyó évi augusztus 21-én Homoródmáson Horváth János (alsó) bezárt házába az ellopott kulcs segítségével behatolt. A padlásra felmászott s onnan 12 K 99 f. érő ingóságot (buza, gypju, gyoles, talp) eltulajdonított. Ezért a bíróság 6 havi börtönrre, 2 évi hivatalvesztésre és a perköltiségek megfizetésére ítélte.

Még egy súlyos testisértés. Balázs Dénes zetelaki lakos folyó évi július 5-én Lőrincz Lajost szándékosan oly mértékben bántalmazta, hogy az 6 hétig tartott sérülést szenvedett. Ezért 8 havi börtönrre ítélte el a bíróság.

Jövő évi esküdtek: Ájvász Kristóf kereskedő Székelykeresztur, Albert Péter kovács Székelyudvarhely, Ambrus Bálint kisbirtokos Szenterszéb, Ambrus János kisbirtokos Szentegyházaláhfalva, Ifj. András Ferenc kisbirtokos Szenttamás, Ifj. Bakk Albert Kecskisfalud, Barabás Jenő tanár Székelyudvarhely, Bálint János kisbirtokos H.-Karácsonfalva, Becsek Aladár nyomdatulajdonos Székelyudvarhely, Bencze Dénes nyug. szolgabíró Homoródszentpál, L. ifj. Bencze Ferenc kisbirtokos Bágy, Benedek András kisbirtokos Homoródujfalva, Benedek Farkas kisbirtokos Biharcfalva, Benedek Ferenc kisbirtokos Gyepes, Benedek Mózes alsó kisbirtokos Gyepes, Ifj. Benedek Mózes kisbirtokos Homoródjánosfalva, Id. Benedekfi Sándor kisbirtokos Rugonfalva, Benkő Mihály kisbirtokos Székelykeresztur, Biró D. Sándor kisbirtokos Alsósófalva, Biró Mihály kisbirtokos Bethfalva, Biró Sándor hegyi kisbirtokos Petek, Bokor János nyug. tanító Rugonfalva, Daniel Lajos földbirtokos Vargyas, Elekes Dénes kisbirtokos Alsósófalva, Felszegi Farkas kisbirt. Kisgalambfalva, Flepsz József mészáros Parajd, Fernengel Gyula kereskedő Székelyudvarhely. Ferenczi István vendéglős, Félegyházy Antal tanár, Flórián Kristóf kereskedő Székelyudvarhely, Dr Fodor Boldizsár ügyvéd Székelykeresztur, Főris Áron kisbirtokos Kénos, Ifj. Galter János építész-mérnök Székelyudvarhely, Ifj. Gábor János felső kisbirtokos Mátfalva, Gálfalvi Sámuel tanár Székelykeresztur, Gáspár János kisbirtokos Bardocz, Gergely Dénes kisbirtokos Homoródkeményfalva, Gergely Mózes kisbirtokos Fenyéd, Gergely Mózes kisbirtokos Homoródszentmárton, Gombos Sámuel tanár Székelykeresztur, Gyarmathy Lajos kisbirtokos Ujszékely, Hlatky Miklós tanár Székelyudvarhely Ifj. Istók József kisbirtokos Magyarós, Jakab István kereskedő Székelykeresztur, Id. Jakab Lajos kisbirtokos Kányád, Ifj. Jakab György szabó Székelyudvarhely, Jakobi János (150. hsz.) kisbirtokos Daróc, Jaeger Fr. József gyógyszerész Székelykeresztur, Kassai Ákos magánzó Székelyudvarhely, Kányádi Miklós kisbirtokos Nagygalambfalva, Kolumbán Ferenc alsó kisbirtokos Olasztelek, Koncz Ármán gyógyszerész Székelyudvarhely, Kovács Antal kisbirtokos Sükö, Kovács Dénes mészáros Székelyudvarhely, Kovács Domokos nyug. kir. adóh. ell. Székelyudvarhely, Kovács Mózes kisbirtokos Muzsna, Ifj. Kovács P. Mózes cserépgyáros Székelykeresztur, Dr Kovácsy Albert ügyvéd Székelyudvarhely, Lőrinczi Domokos id. kisbirtokos Szentábrahám, Ifj. Lőrincz Lajos kisbirtokos Korond, Id. Lukács Domokos kisbirtokos Méréfalva, Makk

Ferenc kisbirtokos Lövete, Márk Ferenc kereskedő Székelyudvarhely, Márkó András kisbirtokos Olasztelek, Máthé Pál birtokos Bikafalva, Máthé Zsigmond kisbirtokos H.-Okland, Nagy Dénes kisbirtokos Farkaslaka, Nagy József kisbirtokos Olasztelek, Dr Nagy Sámuel ügyvéd, Novák Gyula ügyvédjelölt, Orbán Dénes mészáros Székelyudvarhely, Orosz Lajos földbirt. Szenterszéb, Osváth Ferenc kisbirtokos Kobátfalva, Papp Gergely szesző Székelyudvarhely, Papp János kisbirtokos Méréfalva, Papp Mózes tanár Székelykeresztur, Pálffy György kisbirtokos Tarcsafalva, Dr Pál Ernő ügyvéd Székelyudvarhely, Ravasz Miklós kisbirtokos Homoródszentpál, Sándor Albert kisbirtokos Farczád, Sándor Albert kereskedő Székelyudvarhely, Sándor János ig. tanár Székelykeresztur, Sándor Mózes nyug. tanfelügyelő Székelyudvarhely, Sebesi Sándor kisbirtokos Rugonfalva, Sebestyén János kisbirtokos Zetelaka, Siki Elek kisbirtokos H.-Ujfalva, Simó Ferenc (alszegi) kisbirtokos Atyha, Simó János kisbirtokos Bogárfalva, Solymosi Endre tanár, Dr Solymosi Lajos ig. tanár, Soó Gáspár ig. tanár Székelyudvarhely, Soó István kisbirtokos Betlenfalva, Szabó András tanár, Szabó Árpád tanár Székelyudvarhely, Szabó Ferenc kisbirtokos Dálya, Szabó István földbirtokos Székelyudvarhely, Szabó Mózes kisbirtokos H.-Szentmárton, Szakács Gyula szijgyártó Szeles Dénes timár, Szemlér Ferenc tanár Székelyudvarhely, Szentpáli Sándor kisbirtokos H.-Karácsonfalva, Szecsi Albert kisbirtokos Bethfalva, Székely Lajos kisbirtokos Vargyas, Székely Mózes (dombi) kisbirtokos Felsőrákos, Dr Szolga Ferenc tanár Székelykeresztur, Szőke Albert kisbirtokos Felsőrákos, Szőlősi Samu szeszgyáros, Tamás Albert tanár, Taszaly József mészáros Székelyudvarhely, Torday János (alszegi) kisbirtokos Szenterszéb, Tóth Péter kisbirtokos Vargyas, Dr Török Albert nyug. főispán, Dr Vass Lajos ügyvéd Székelyudvarhely, Vágási Zsigmond kisbirtokos Felsősófalva, Dr Váentsik Ferenc ügyvéd Székelyudvarhely, Vári Ödön kisbirtokos Alsósófalva, Dr Viola Sándor ügyvéd Székelykeresztur, Zárug Antal kereskedő Székelyudvarhely, Zöld Adám kisbirtokos Magyarandásfalva, Zombor Domokos kisbirtokos Agyagfalva.

Helyettes esküdtek: Ifj. Asztalos Lajos csizmadia Székelyudvarhely, Bakk Mózes kisbirtokos F.-Boldogasszonyfalva, Balázs Dénes kisbirt., Balázs Károly esztergályos, Balási Ignác mészáros, Balló Zsigmond aranyműves, Barcsay Károly kereskedő, Barkóczy Albert mészáros, Bartók István lakatos, Bauer József korcsmáros, Bálint György timár, Benedek Géza cipész, Bodrogi István csizmadia, Darvai Dániel csizmadia, Dézsi István kordoványos, Fábian József fakereskedő Székelyudvarhely, Ifj. Fekete Pál kisbirtokos Bögz, Fischer Ferenc kefekötő, Haberstumpf Károly építész, Haurik Alfréd sörgyáros Székelyudvarhely, Id. Hegyi Ferenc kisbirtokos Szentlélek, Herczeg Albert csizmadia, Hodor Károly bádogos, Kassay Gyula kordoványos, Ifj. Keszler János timár, Dr Kovács Géza fogorvos Székelyudvarhely, Köteles István kisbirtokos Kadicsfalva, Mihályi János kisbirtokos Bögz, Molnár Károly nyug. tanár Székelyudvarhely, Nagy Fr. Elek timár Székelykeresztur, Nagy László kisbirtokos Patakfalva, Rájk József ifj. csizmadia, Riemer K. Gusztáv ügynök Székelyudvarhely, Szabó József asztalos Oczfalva, Szabó Ödön fodrász, Sebeni Antal timár Székelyudvarhely, Tóth Károly kisbirtokos Bikafalva, Ugron Zoltán földbirtokos Fiátfalva, Vajda Lajos fakereskedő, Verestói Dániel csizmadia Székelyudvarhely.

Legelősebb és legesinosabb nyomtatványokat készít Betegh Pál és Társa nyomdája Székelyudvarhely.

KÖZIGAZGATÁS

Az udvarhelyvárm. gazdasági egyesülettől.

318—905. szám.

FIGYELMEZTETÉS.

Az országos gazdasági munkás- és cselédpénztár igazgatóságának felhívására figyelmeztetjük gazdátársainkat, hogy az 190. XVI. t.-c. 8. §. alapján cselédjeik után reájuk kirótt 120 filléres járulékaikat minden év április 1-ig saját érdekükben fizessék be; mert nemfizetés esetén, a cselédet ért baleset után a pénztár segélyt nem ad és a segélypénztártól kapandott segély a szerencsétlenül járt cseléd a mulasztó gazdán jogosított követelni.

Székelyudvarhely, 1905. nov. 18.

Az elnökség.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinléder Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Beteagh Pál

Kiadja: Beteagh Pál és Társa újság-kiadó intézete.

Torna- és

Vívóegyesület.

Felkérem az érdeklődő sport férfiakat, hogy f. hó 26-án vasárnap d. u. 3 órakor az áll. főreáliskola tornatermében egy torna és vívóegyesület alakításának megbeszélése végett megjelenni szíveskedjenek.

Az ügy érdekében kérem, hogy lehetőleg mindazok, kik az eszmét pártolják, eljőjenek.

Dobó Zoltán,

áll. főreáliskolai tornatanító, vívómester.

Kiadó korcsma.

Homoródoklándon a községi korcsma családi viszonyok miatt albérlébe azonnai kiadó. Bővebb felvilágosítás a bérlőnél Oklándon nyerhető.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. - Nagyvárád - Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	Állomások	I-III.	I-II.
900	915	i Budapest k. p. u.	710	750
1152	1119	i Szolnok	822	532
1206	1132	i Szajol	304	519
144	1249	i Püspökladány	119	408
344	211	i Nagyvárád	1109	238
410	218	i Nagyvárád	1037	232
834	553	i Kolozsvár	605	1110
	915	i Deés	340	
	305	i „		
854	611	i Kolozsvár	521	1050
1016	726	i Aranyos-Gyéres	348	930
1044	750	i Székely-Kocsárd	307	900
453	1025	i Marosvásárhely	1225	538
538	526	i „	537	1128
1149	832	i Tövis	157	812
402		i Arad	635	
704		i „	850	
1258	904	i Küküllőszög	1248	735
818		i Sövárád		150
	355	i „	859	
157	943	i Kis Kapus	1141	656
358	1257	i Nagy-Szeben	731	445
1120	731	i „	1257	915
213	947	i Kis-Kapus	1109	650
340	1053	i Segesvár	948	549
613	133	i Székelyudvarhely	705	305
347	1100	i Segesvár	922	542
750	209	i Brassó	532	245
106	652	i Kézdi-Vásárhely	Tv. 1016	
306		i Gyimes	szsz. 445	
	219	i Brassó	728	218
	331	i Predeal	612	112
	910	i Bukarest		805

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek.

Az i — indulás; é — érkezés.

Privát órát ad elemi és középiskolai tanulóknak. *Egyetem hallgató.* Cím a kiadóhivatalban.

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. évi április 24-től kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Birtokot keresek megvételre, nagyobb gyümölcsösökkel, lakóházzal és gazdasági épületekkel, valamint tejgazdaságnak megfelelő is hasznos bérbe **Bokor András** Kossuth-utca 16.

Vívótanfolyam!

Alulírott f. évi december hó 1-től kezdődőleg az állami főreáliskola tornatermében az olasz rendszerű kardvívásból *vívótanfolyamot* tartok. Tanítási-díj havonta 10 korona. Heti óraszám: 2. Társaságoknak külön óra. Jelentkezhetni naponta d. u. 5 óráig a tornateremben.

Dobó Zoltán

okl. áll. főreáliskolai tornatan., vívómester.

Utánzatoktól óvakodjunk!

Az alanti címke, a „MILLY” szó, valamint a „NAP” védjegy törvényileg vannak védve.

Os. és kir. Szabadalmazott
Milly-Gyertya-Szappan és Győzelem-
Gyár.

Sarg F. A. Fia és Társa, Bécs.
céház és kir. udvarozású
IV. Allee-gasse 24.

Milly Gyertya

Gramm
1 só rendű
minden szál gyertya a „MILLY”
és a „NAP” védjeggyel van
ellátva.

Címke és az a szó „Milly”
törvényileg védve.
Utánzatoktól óvakodjunk.

Az elmúlt
rendkívüli
száraz
nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 194 Nagy-Küküllőmegye.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

NAPTÁRAK!

AZ 1906. ÉVRE
már megjelentek és kaphatók

BETEAGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár... 60 fillér.

Erdélyi képes naptár. 60 „

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még
ma az intézetnek. (Levelek 25 fill., lev.
lapok 10 fillérrel bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane,
London, Anglia.KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEAGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS

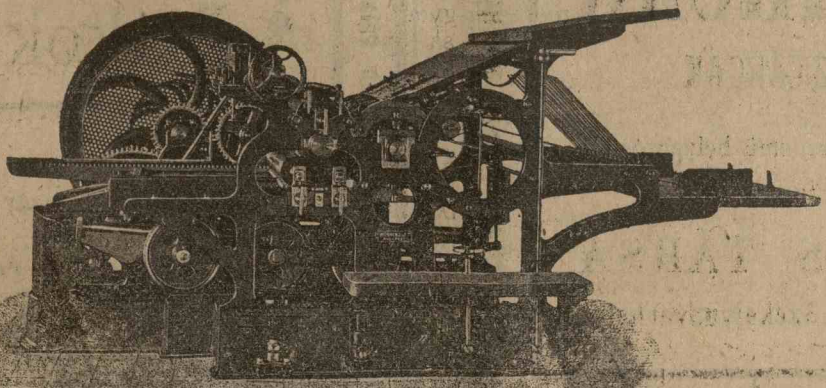
Versenyt kizáró olcsó árban el-
fogad és szakszerű, izléses ki-
vitelben készít el mindennemű

nyomtatványt
és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak
különösen mérsékelt árszabás!
Egyházi, iskolai, szolgabírói, köz-
ségi, körjegyzői, ügyvédi, végre-
hajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb
és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi
művek eredeti áron, költségfel-
számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek
papír-, író- és rajzszerkek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-
dezések mérsékelt árak mellett.
Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap
szerkesztősége és kiadóhivatala.

Beteagh Pál
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Gyertyánffy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen lezárt áron eladó
 Betegh Pál és Társa könyv- és papíruzetében Székelyudvarhelyen.

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására, hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek ujonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatároztam, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üvegkészleteket, tejes, fehér- és ebédli **szervizeket és edényeket, evőeszközöket**, mindennemű fali, asztali, ebédli, függő, luszter és éjjeli **lámpákat, kina-ezüst** dísz tárgyakat, fali, asztali és zseb **tükröket, majolika** vázák és dísz tárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszényeket, óvodás és iskolás gyermekeknek iskola-táskák, bevásárlási táskák és kosarakat, **sétapálcákat**, fog-, haj- és ruha-**keféket**, dominó, sakkjáték és egyéb **társasjátékokat**, asztali és állványos **dohányzó-készleteket**, ecet-, olaj- és sótartókat, **Gyermek bábukat, pipere-cikkeket, pipere-szappanokat**, gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat **bámulatos olcsó áron kiárusítom!!** Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tisztelettel értesítem, egyúttal b. pártfogását kérem kiváló tisztelettel **Szentpétery Gergely.**

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol

KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

PÉCSI SÁMUEL

BUDAPEST, VI. ker. Gyár-utca 48. szám.

Benzin-motorok és gazdasági gépek gyári raktára. Benzin-motorok, benzin-lokomobilok és cséplőkészletek, nyersolaj-motorok, szivógázmotor-berendezések és mindennemű gazdasági gépek.

Elsőrendű gyártmányok, mérsékelt árak és kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzék ingyen. — Közvetítők díjaztatnak.

Védjegy:

„Horgony”

A Liniment. Capsici comp.,
 a Horgony-Pain-Expeller pótlója

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvény**nél, csúznál és meghűlésnél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

KÉPES LEVELEZŐLAPOK

nagy választékban és feltűnő jutányos áron állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Székelyudvarhelyt.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendelleniségeiben, az epekövek eltakarítását szembetűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár **SZENTPÉTERY GERGELYNÉL**, Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

A „Székely-Udvarhely” hirdetései eredményesek.

„Hermándol” k ozet-papír a legjobb!

HEGEDÜ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUOK

SZIVAR-, SZIVARK/,

DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérnemű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 d. b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiuk!
Diákok részére!

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat mérték után, a ruhák ingyen takarítottásával.

Legolcsóbb árak!

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendő- és kalapokban